DİNLER TARİHİ ARAŞTIRMALARI-V

DİNLER TARİHÇİLERİ GÖZÜYLE

TÜRKİYE'DE MİSYONERLİK

TÜRKİYE DİNLER TARİHİ DERNEĞİ YAYINLARI

TÜRKİYE DİNLER TARİHİ DERNEĞİ

Yayın No: 5

ISBN: 975 – 94505 – 5 – 0

Bütün Yayın Hakları Türkiye Dinler Tarihi Derneği''ne Aittir.
Birinci Baskı: Kasım 2005, 700 adet

SAKARYA VE ÇEVRESİNDE MİSYONERLİK FAALİYETLERİ ARAŞTIRMASI

Prof.Dr. Ali Erbaş*
ve Çalışma Ekibi**

Hıristiyan Misyonerliği kökeni itibarı ile İncil metinlerine özellikle de Matta İncili'nde Hz. İsa'ya atfen yer alan "gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin, onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adıyla vaftiz edin (Matta 28/19-20)" sözüne dayandırılan, dünya üzerindeki tüm insanların kurtuluşa erebilmesi için Hıristiyanlaştırılması gerektiğini düşünen ve kilise tarafından bizzat örgütlenen çalışmalardır.

Dünya genelinde Hz İsa'ya kadar götürülebilecek misyonerlik faaliyetlerinin Anadolu'da 200 yıllık bir geçmişe sahip olduğu söylenebilir.

2. Vatikan Konsili'nde Papa'nın "1.bin yılda Avrupa Hıristiyanlaştırıldı; 2.bin yılda Afrika Hıristiyanlaştırıldı ve 3.bin yılda ise Asya Hıristiyanlaştırılacak" şeklindeki sözleri Türkiye'de yürütüldüğü iddia edilen faaliyetleri önemli hale getirmektedir.

Son zamanlarda Türkiye'de binlerce kilise ev açıldığı milyonlarca İncil dağıtıldığı, 55 bin Evangelist misyonerin şu an ülkemizde yoğun bir şekilde çalıştığı iddiaları basını ve kamuoyunu meşgul eden haberlerdir. 12 Aralık 2004 tarihli Aydınlık dergisi depremden sonra Sakarya'ya akın eden misyonerlerin sadece Sakarya'da 2500 kişiyi Hıristiyanlaştırdığını ve binlerce evi de kiliseye cevirmiş olduğunu yazmıştı. Benzer rakamlar başka kanallar vasıtasıyla da dile getiriliyordu. Ancak verilen bu rakamların doğruluğunu ortaya koyacak hiçbir veri, hiçbir belge yoktu. Üstelik bu tür rakamları telâffuz edenlerin hem dünya görüşleri birbirinden çok farklı ve hem de amaçları değişikti. Kimisi "din" kavramına kökten karşı, İslâm-Hıristiyan vs. ayırımı yapmadan tüm dinî faaliyetlerin yasaklanması adına bu haberleri yayınlıyor, kimisi milliyetçilik-ulusalcılık dürtüsüyle harekete geçiyor, kimisi de gayret-i diniyyelerinden kaynaklanan bir anlayışla olayın üzerine gidiyordu.

Konunun açıklığa kavuşması için anket sistemiyle bir araştırma yapmanın gerekliliğine inandık ve ve aşağıdaki araştırmayı gerçekleştirdik.

1.Araştırmanın Yöntemi ve Teknikleri

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklemi, toplanan verilerin çözümü ve yorumlanması, kullanılan istatiksel yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

1.1.Araştırmanın Modeli

Araştırmamız tarama modelinde olup veriler araştırma için oluşturulan örneklem grubundan anket tekniği ve çeşitli resmî makamlardan alınan bilgiler ile

---

* Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Öğretim Üyesi.
** Murat Erusta, Serdar Hoşcan, Özhan Özgün.

oluşturulmuştur. Toplanan verilere dayanılarak Sakarya iline bağlı Camili ve Karaman yerleşim birimlerindeki misyonerlik faaliyetleri hakkında bilgi edinilmeye çalışılmıştır.

1.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni araştırmanın yapıldığı tarih olan 2004 yılı Aralık ayı ile 2005 yılı Mayıs ayları arasında Sakarya ili merkez ve merkeze bağlı ilçelerinde meskun bulunan insanlardan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Sakarya iline bağlı yerleşim birimleri olan Camili ve Karaman bölgesinde oturan insanlar oluşturmaktadır. 17 Ağustos 1999 depreminden sonra depremde maddî zarara uğrayan ailelerin bu zararlarının giderilmesi amacı ile kurulan Camili ve Karaman yerleşim birimlerinde oturan ailelerin örneklem grubu olarak seçilmesi depremden hemen sonra prefabrike semtlerde yapılan misyonerlik faaliyetlerinin muhatabı olmaları dolayısıyladır. Araştırmanın örneklemi ise, bu bölgede meskun olan ailelerden tabakalı örnekleme metodu gereğince şu şekilde tespit edilmiştir. Camili bölgesi 1.etapta yapılan 45 ada ve 2572 konut ile 2.etapta yapılan 17 ada ve 1000 konut olmak üzere toplam 62 ada ve 3572 konuttan oluşmaktadır. Karaman bölgesini 76 ada ve 4268 konuttan oluştuğu göz önüne alınırsa örneklem grubu toplam 138 ada ve 7840 konutta yaşayan insanlar arasından seçilmiştir. Araştırma %5 belirlilik düzeyinde gerçekleştirildiği için toplam 400 kişi üzerinde uygulanmıştır. Bu durumda örneklem grubu Camili ve Karaman bölgesinin tamamındaki 138 adanın her birinden tesadüfî olarak seçilen 2 ya da 3 kişinin oluşturduğu 400 kişilik bir gruptur.

1.3.Araştırma Verilerinin Toplanması

Veriler yukarıda sözünü ettiğimiz örneklem grubu için hazırlanan tek anket ile toplanmıştır. Araştırmanın teorik kısmında elde edilen bilgiler, misyonerlik faaliyetleri ile ilgili elde edilen duyumlar ve araştırmanın amaç ve hipotezleri doğrultusunda oluşturulan anketler öncelikle pilot bir uygulama ile tecrübe edilmiştir. Bir taraftan örneklem grubunun oluşturulması konusunda gerekli olan istatistiksel bilgilerin oluşturulması ve anketlerin uygulanması için muhtarla görüşülüp izin alınırken diğer taraftan anket formu alıp örneklem miktarınca çoğaltılmıştır. Anketler bizzat araştırmacılar tarafından evlere gidilmek suretiyle isteğe bağlı olarak örneklem grubunu oluşturan insanların rahatsızlık duymamaları dikkate alınarak ya hemen bizzat denek tarafından doldurulmuş ya da daha sonra alınmak üzere eve bırakılmıştır. Anketler araştırmacılar tarafından 4 gün boyunca Camili ve Karaman bölgesine gidilmek suretiyle tamamlanmıştır. Anket uygulaması sırasında özellikle anketin hangi amaçla yapıldığı konusundaki görüşmeler esnasında konunun içeriği açısından ve örneklem grubunun konuya gösterdiği tepki açısından oldukça yararlı gözlemler yapılmıştır. Anketler toplandıktan sonra tek tek kontrol edilmiş ve bilgisayara yüklenmiştir. Toplam 7840 haneden 182'si Camili'de ve 218'i Karaman bölgesinde olmak üzere 400 kişiye anket uygulanmıştır.Yapılan anketlerden 8'i anket uygulaması esnasında deneğin gösterdiği tepki yüzünden geri alınamadığı için iptal edilmiştir. Bu sebeple Camili bölgesinde anket uygulanan 182 kişiden 179'unun, Karaman bölgesinde ise 218 kişiden 213'ünün verdiği cevaplar geçerli sayılmıştır.

Ayrıca Sakarya şehir merkezinin çeşitli mahallelerinde 200 kişi üzerinde yapılan anket çalışması karma olarak incelemeye alınmış ve sonuçları ayrı olarak değerlendirilmiştir.

Tablo1: Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Gruplar	Evren	Örneklem	Araştırmaya Katılan	Değerlendirme Dışı	Değerlendirmeye Alınan
Camili	3572	182	182	3	179
Karaman	4268	218	218	5	213
Toplam	7840	400	400	8	392

1.4.Araştırma Verilerinin Çözümlenmesi

Toplanan veriler öncelikle SPSS Windows 12.0 adlı istatistik programında kullanılmak üzere bilgisayara işlenmiştir. Çözümleme ve yorumlamalar bu program yardımı ile yapılmıştır. Örneklem grubunun çeşitli özellikleri (yaş, cinsiyet, oturduğu semt) ve çeşitli sorular arasındaki anlamsal ilişki bu frekans dağılımı ve yüzdeler üzerinden yorumlanmıştır. Çözümleme sırasında cevapsız bırakılan sorular değerlendirmeye alınırken iptal edilen sorular değerlendirme dışı bırakılmış ve örnekleme dahil edilmemiştir.

2.Araştırmanın Bulguları ve Yorumları

Bu bölümde araştırmada ele alınan probleme yönelik sorulara verilen cevaplardan elde edilen veriler sayısallaştırılmış ve yorumlanmıştır.

2.1.Örneklem Grubun Kişisel Özellikleri

Bu başlık altında örneklem grubunun araştırmanın amacı doğrultusunda yararlı olabilecek bir takım kişisel özellikleri hakkında toplanmış olan veriler yer almaktadır.

Tablo 2: Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet Durumu		Frequency	Percent
Valid	Bay	253	64,5
	Bayan	139	35,5
	Total	392	100,0

Bu sonuçlara göre araştırmamıza katılan örneklem grubunun %64,5'i erkelerden %35,4'ü de bayanlardan meydana gelmiştir.

Tablo 3:Örneklem Grubunun Yaşa Göre Dağılımı

Yaş Durumu		Frequency	Percent
Valid	18 yas ve altı	90	23,0
	19-25	97	24,7
	26-45	197	50,3
	46 ve üstü	8	2,0
	Total	392	100,0

Örneklem grubumuzun %50,2 gibi önemli bir kısmı 26-45 yaş aralığında iken %24,7'si 19-25 yaş aralığındadır. Bunu %22,9'luk bir oranla 18 yaş ve altı izlerken 46 yaş ve üstünün örneklem grubu içindeki oranı %2,04'tür.

Tablo 4:Örneklem Grubunun Mesleğe Göre Dağılımı

Meslek Durumu		Frequency	Percent
Valid	Esnaf	121	30,9
	Öğretmen	66	16,8
	Polis	59	15,1
	Serbest meslek	8	2,0
	Ev hanımı	15	3,8
	Memur	17	4,3
	Emekli	2	0,51
	İşçi	11	2,8
	Öğrenci	87	22,2
	Total	386	98,5
Missing	System	6	1,5
Total		392	100,0

Gerek Camili ve Karaman muhtarları ile yapmış olduğumuz gerekse anket uygulaması sırasında anket sorularına cevap veren insanlar ile yaptığımız konuşmalarda belirtildiği üzere her iki yerleşim bölgesinde de ağırlıklı olarak orta gelir grubuna sahip insanlar ikamet etmektedirler. Örneklem grubumuzun meslekî durumu ile ilgili elde ettiğimiz veriler de bu durumu doğrular niteliktedir. Nitekim örneklem grubumuzun %30,8'ini esnaf, %16,8'ini öğretmenler, %15,05'ini polisler, %2,4'ünü serbest meslek sahipleri, %3,8'ini ev hanımları, %4,3'ünü memurlar, %0,51'ini emekli, %2,8'ini işçiler, %22,1'ini öğrenciler oluştururken örneklem grubumuzun %1,53'ü sorumuzu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 5: Oturduğu Semte Göre Dağılımı

Oturduğu Semt		Frequency	Percent
Valid	Camili 1	130	33,2
	Camili 2	49	12,5
	Karaman	213	54,3
	Total	392	100,0

Örneklem grubumuzun %33,2'si "Oturduğunuz semt ?" sorusuna "Camili 1" diye cevap verirken %12,5'i "Camili 2" diye cevaplamışlardır. Örneklem grubumuzun %54,3'ünü oluşturan önemli bir kısmı ise Karaman'da ikamet etmektedir.

Tablo 6: Örneklem Grubunun Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı

	Aylık Gelir Durumu	Frequency	Percent
Valid	250 YTL den az	12	3,1
	251-500	99	25,3
	501-750	157	40,1
	751 YTL den fazla	124	31,6
	Total	392	100,0

Örneklem grubumuzun %40,05'i aylık gelir durumlarının "501-750 YTL arasında" değiştiğini söylerken %31,6'sı sorumuzu "751 YTL' den fazla" şeklinde cevaplamışlardır. %25,2'si aylık gelirlerinin "251-500 YTL arasında" olduğunu belirtirken sorumuza "250YTL' den az" şeklinde cevap verenlerin oranı yalnızca %3,06 dır. Bu veriler örneklem grubumuzun meslekî durumu ile ilgili olarak sorduğumuz sorudan elde ettiğimiz veriler ile paralellik arz edip, örneklem grubumuzun ağırlıklı olarak orta sınıfa mensup insanlardan oluştuğunu doğrulamaktadır. Bu durum gelir durumunun orta sınıfın hayat tarzının dolayısıyla düşünce biçiminin şekillenmesinde oynadığı rol dikkate alınacak olursa araştırmamızın sonucu açısından önemli bir ipucu vermektedir.

Tablo 7:Örneklem Grubunun Mensubu Olduğu İslâmî Anlayış Grubuna Göre Dağılımı

	İslâmi Anlayış Kolu	Frequency	Percent
Valid	Sunni	387	98,7
	Alevi	-	-
	Diğer	4	1,0
	Total	391	99,7
Missing	System	1	,3
Total		392	100,0

Türkiye'de yürütülen misyonerlik faaliyetlerinin daha çok Alevi kesim üzerinde yoğunlaştığı varsayımından yola çıkarak sorduğumuz soruya örneklem gurubumuzun %98,7 gibi önemli bir kısmı Sünni bir anlayış koluna bağlı olduğu şeklinde cevap verirken %1,02 si "diğer" şeklinde cevap vermiştir. Örneklem grubunun %0,25 i sorumuzu yanıtsız bırakırken örneklem grubu içinde Alevi anlayış koluna bağlı

olduğunu belirten olmamıştır. Ayrıca diğer seçeneğini işaretleyen insanların sorumuzu yanlış algılayıp Sünni anlayış kolundaki mezhepleri yazdıklarını belirtelim.

2.2. Örneklem Grubunun Görüşleri

Bu bölümde örneklem grubunun sırasıyla Hıristiyanlığa davet ve misyonerlerin kullanmış oldukları metotlar hakkındaki, misyonerlerin halihazırdaki faaliyetleri ve olası sonuçları hakkındaki, Hıristiyanlık dinine ait objelere (kutsal kitaba, dini mabede vb.) karşı olan tutumları hakkındaki, misyonerlik faaliyetlerinin kurumsal boyutu hakkındaki, misyonerlik faaliyetlerinin etik boyutu hakkındaki görüşlerine yer verilecektir.

2.2.1. Örneklem Gurubunun Hıristiyanlığa Davet ve Kullanılan Metotlar Hakkındaki Görüşleri

Araştırmamızın teorik boyutunda da belirtildiği üzere metot misyonerlik faaliyetlerinin yürütüldüğü toplum, ülke, coğrafî mekan vb. faktörler ile yaşanılan zaman dikkate alınarak farklılıklar gösterebilmektedir.

2.2.1.1. Örneklem Gurubunun Misyonerlerle Karşılaşma Durumu

"Hiç misyonerle karşılaştınız mı?" şeklindeki sorumuza örneklem gurubumuzun %97,7 si "hayır" şeklinde cevap verirken %2,29 u "fikrim yok" şeklinde cevaplamışlardır. Örneklem grubumuz içinde misyonerle karşılaşan olmadığı gibi sorumuzu yanıtsız bırakan da olmamıştır.

Tablo 8:Örneklem Grubunun Göre Dağılımı

Misyonerle Karşılaşma Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	-	-
	Hayır	383	97,7
	Fikrim yok	9	2,3
	Total	392	100,0

2.2.1.2. Örneklem Gurubunun Hıristiyanlığa Davet Edilme Durumu

Bir önceki soruyla bağlantılı olarak sorduğumuz "karşılaştıysanız sizi Hıristiyanlığa davet etti mi?" şeklindeki sorumuza örneklem gurubunun %64,5 i cevap vermezken %35,4 ü "hayır" şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 9:Örneklem Grubunun Hıristiyanlığa Davet Edilme Durumuna Göre Dağılımı

Hıristiyanlığa Davet Edilme Durumu		Frequency	%
Valid	Evet	-	-
	Hayır	139	35,5
	Fikrim yok	-	-
Missing	System	253	64,5
Total		392	100,0

2.2.1.3. Hıristiyanlığa Davet Edilme Esnasında Kullanılan Metotlar

Bir önceki sorumuza bağlı olarak yalnız Hıristiyanlığa davet edilmiş olanların cevaplamasını istediğimiz ve tablo10 ile tablo14 arasında elde ettiğimiz bulgularını değerlendirdiğimiz sorulardan biri olan "Hıristiyanlığa davet esnasında hangi metot ya da metotları kullandılar?" şeklindeki sorumuza bir önceki soruya kimsenin "evet" cevabını vermemesine rağmen örneklem grubunun %1,78 i takvim, kitap, broşür, gazete, dergi, el ilânı vb. araçlardan oluşan yayın yoluyla davet edildiklerini belirtmişlerdir. Örneklem gurubunun %98,2 si sorumuzu yanıtsız bırakmıştır.

Tablo 10:Örneklem Grubunun Hıristiyanlığa Davet Esnasındaki Metotlar Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

	Davet Esnasındaki Metotlar	Frequency	Percent
Valid	Yayın yolu		
	Kutsal kitabı tanıtma kursları	7	1,8
	Teyp bantları ve video kasetleri	-	-
	Seminer, konferans ve çeşitli mesleki toplantılar	-	-
	Radyoda temsil, sikec, çeşitli konuşmalar, açık oturumlar ve sohbetler	-	-
	Televizyonda film, acık oturum, konuşma, temsil, diziler vb.	-	-
Missing	System	385	98,2
	Total	392	100,0

2.2.1.4. Örneklem Gurubunun Daveti Kabul Durumu

Yine Hıristiyanlığa davet edilme gibi bir durumla karşılaşan insanların cevaplamasını istediğimiz "davetini kabul ettiniz mi?" şeklindeki sorumuza anket gurubumuzun %21,1 i "hayır" şeklinde cevap verirken %78,8'i sorumuzu yanıtsız bırakmışlardır. Hıristiyanlığa davet gibi bir durumla karşılaşılmadığı hatırlanacak olursa sorumuza hayır şeklinde cevap verenlerin sorumuzu ideal anlamda yani Hıristiyanlığa davet edilseydiniz kabul eder miydiniz şeklinde algıladıkları söylenebilir. Yaptığımız Ki-Kare analizi sonucunda Hıristiyanlık davetini kabul durumu ile gelir durumu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre bireylerin gelir durumu azaldıkça misyonerlik çalışmalarının etkilerine daha açık hale gelecekleri hipotezi reddedilmektedir. Bunun sebebi örneklem grubumuzu oluşturan insanların orta sınıflara ait hayat tarzının etkisi ile dışarıdan gelen etkilere yeni düşüncelere bir şeyi hemen kabullenme ya da reddetme anlayışının dışında açık olmalarıyla açıklanabilir. Ayrıca Ki-Kare analizleri sonucunda

Hıristiyanlık davetini kabul durumu ile yaş ve İslâm'ın farklı anlayış kollarına sahip olmak arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır

Tablo 11:Örneklem Grubunun Daveti Kabul Durumuna Göre Dağılımı

Daveti Kabul Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	-	-
	Hayır	83	21,1
	Fikrim yok	-	-
Missing	System	309	78,8
Total		392	100,0

Count

		Aylık gelir		Total
		250 YTL den az	251-500	
Karşılaştıysanız sizi Hıristiyanlığa davet etti mi	Evet	0	5	5
	Hayır	12	71	83
	Fikrim yok	0	10	10
Total		12	86	98

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,471(a)	2	,291
Likelihood Ratio	4,279	2	,118
Linear-by-Linear Association	,234	1	,628
N of Valid Cases	98		

a 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,61.

2.2.1.5.Örneklem Grubunun Davete Tepki Gösterme Durumu

Anket grubumuzun %79,3'ü "Davetine tepki gösterdiniz mi?" şeklindeki sorumuza cevap vermezken %20,6'sı sorumuzu "hayır" şeklinde cevaplamışlardır. Bu sorunun da yalnızca davetle muhatap olanlar tarafından cevaplanacağı düşünülürse "hayır" diyenlerin yukarıdaki gibi bir algılama içinde oldukları söylenebilir. Yapılan Ki-

Kare çözümlemesi sonucunda Hıristiyanlık davetine tepki göstermek ile İslâm'ın farklı anlayış kollarına mensup olmak, davet sırasında İslâm'ı eleştirme ve yine davet sırasında millî ve manevî değerlere dil uzatma arsında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 12:Örneklem Grubunu Davete Tepki Gösterme Durumuna Göre Dağılımı

Davete Tepki Gösterme Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	-	-
	Hayır	81	20,7
	Fikrim yok	-	-
Missing	System	311	79,3
Total		392	100,0

2.2.1.6 Misyonerlerin Davet Sırasında İslâm'ı Eleştirme Durumu

Örneklem grubumuzun %89,2 gibi çok önemli bir kısmı sorumuz yanıtsız bırakırken %10,7'si "hayır" şeklinde cevaplamışlardır. Sorumuza "hayır" şeklinde cevap verenlerin çalışma problemimizle de alâkalı olarak her şeye "hayır" deme eğilimi içerisinde oldukları söylenebilir.

Tablo 13:Örneklem Grubunun Misyonerlerin İslâmı Eleştirme Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Konuşmanız Sırasında İslâm'ı Eleştirme Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	-	-
	Hayır	42	10,7
	Fikrim yok	-	-
Missing	System	350	89,3
Total		392	100,0

2.2.1.7.Misyonerlerin Davet Sırasında Millî ve Manevî Değerlere Dil Uzatma Durumu

Bir önceki soruyla paralel olarak "Hıristiyanlığa davet sırasında millî ve manevî değerlerimize dil uzattı mı?" şeklindeki sorumuza da örneklem grubumuzun %90,05'i yanıt vermezken %9,94'ü sorumuzu "hayır" şeklinde cevaplamışlardır.

Tablo 14: Örneklem Grubunun Misyonerlerin Millî ve Manevî Değerlerimize Dil Uzatma Durumu Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Milli ve Manevi Değerlere Dil Uzatma Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	-	-
	Hayır	39	9,9
	Fikrim yok	-	-
Missing	System	353	90,1
Total		392	100,0

2.2.1.8.Örneklem Grubumuzun Para Teklifi Halinde Hıristiyanlığa Geçme Durumu

Türkiye'de yürütülen misyonerlik faaliyetlerinde dağıtılan milyonlarca İncil içine para konduğu ya da özellikle gençlerin kiliseye devam etmeleri durumunda para aldıkları şeklindeki duyumlar üzerine yönelttiğimiz "Misyonerler para teklif etse Hıristiyanlığa geçer misiniz?" şeklindeki sorumuza örneklem grubumuzun tamamı "hayır" şeklinde cevap vermişlerdir. Yapılan Ki-Kare çözümlemesi sonucunda para teklif edilmesi halinde Hıristiyanlığa geçme durumu ile gelir durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu da bireylerin inandıkları bir takım değerlerini bazı maddî unsurlar karşısında da olsa değiştirmeyecekleri şeklindeki düşüncemizi desteklemektedir.

Tablo 15: Örneklem Grubunun Hıristiyanlığa Geçmek İçin Para Teklifi Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Misyonerlerin Para Teklifi Halinde Hıristiyanlığa Geçme Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	-	-
	Hayır	392	100,0
	Fikrim yok	-	-
	Total	392	100,0

Para * Gelir Crosstabulation

Count

		Aylık gelir				otal
		250 YTL den az	251-500	501-750	751 YTL den fazla	
Para teklifi halinde Hıristiyalığa gecer misiniz	Evet	0	0	0	6	6
	Hayır	12	99	157	102	370
	Fikrim yok	0	0	0	11	11
Total		12	99	157	119	387

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	40,045(a)	6	,000
Likelihood Ratio	41,892	6	,000
Linear-by-Linear Association	2,187	1	,139
N of Valid Cases	387		

a 8 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,19.

2.2.2.Örneklem Grubumuzun Misyonerlerin Hâlihazırdaki Faaliyetleri ve İddia Edilen Sonuçları Hakkındaki Görüşleri

Misyonerlikle ilgili olarak ülkemizde yürütüldüğü iddia edilen faaliyetlerden biri de sayı bakımından oldukça yüksek miktardaki İncil'in halkın yoğun olarak gündelik faaliyetlerini devam ettirdikleri bulvar meydan vb. yerlerde dağıtılmasıdır. Ankara'da Kızılay meydanında ve Sakarya'da İncil dağıtıldığı iddiaları 2005 Ocak ayı itibariyle basına yansıyan haberlerdi.

2.2.2.1.Örneklem Grubunun Misyonerlerin İncil Dağıttığına İlişkin Görüşleri

Türkiye'deki misyonerlik faaliyetleriyle alâkalı belki de gerçeğe en yakın iddia dağıtıldığı söylenen milyonlarca İncil. Örneklem grubumuzun "Misyonerlerin İncil dağıttığına şahit oldunuz mu?" şeklindeki sorumuza verdikleri cevaplar da bunu

doğrular nitelikte. Sorumuzu %32,1'i "evet" %58,4'ü "hayır" şeklinde cevap verirken %9,4'ü bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir.

Tablo 16: Örneklem Grubunun Misyonerlerin İncil Dağıttıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Misyonerlerin İncil Dağıttığına Şahit Olma Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	126	32,1
	Hayır	229	58,4
	Fikrim yok	37	9,4
	Total	392	100,0

2.2.2.2.Örneklem Grubunun Müslümanlıktan Hıristiyanlığa Geçiş Hakkındaki Görüşleri

Örneklem grubumuzun %91,5'i "Müslümanlıktan Hıristiyanlığa geçen birini gördünüz mü?" şeklindeki sorumuza "hayır" şeklinde cevap verirken %8,4'ü bu konuda fikri olmadığını söylemiştir. Anket grubumuzun içinden sorumuza "evet" şeklinde cevap veren olmazken anket grubunun tamamı sorumuzu cevaplamıştır. Yapılan Ki-Kare çözümlemesi sonucunda misyonerlerin İncil dağıttığına şahit olmakla Müslümanlıktan Hıristiyanlığa geçen birini görmek arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu durum misyonerlerin önemli miktarda İncil dağıtmalarına karşın bunun "din elden gidiyor" şeklindeki söylemlerin tersine Hıristiyanlığı kabul anlamına gelmediği şeklindeki hükmü desteklemektedir.

Tablo 17: Örneklem Grubunun Müslümanlıktan Hıristiyanlığa Geçiş Hakkındaki Görüşlerinin Dağılı

Müslümanlıktan Hıristiyanlığa Geçen Birini Görme Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	-	-
	Hayır	359	91,6
	Fikrim yok	33	8,4
	Total	392	100,0

2.2.2.3.Çevremizdeki Birçok İnsanın Hıristiyan Olduğu İddiaları

Örneklem grubumuzun %89,0'ı çevremizdeki birçok insanın Hıristiyan olduğu şeklindeki haberler hakkında bir fikri olmadığını söylerken %10,2'si sorumuzu "hayır" şeklinde cevaplayarak bu tarz haberlerin doğru olmadığını söylemişlerdir. Bu iddiaların doğru olduğuna inanan çıkmazken örneklem grubumuzun %0,76'sı sorumuzu yanıtsız bırakmıştır. Yine Ki-Kare analizi sonucunda İncil dağıtma durumuyla çevremizdeki birçok insanın Hıristiyan olduğu iddiaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu da aynı şekilde bir önceki ilişkide belirttiğimiz hükmü desteklemektedir.

Tablo 18: Örneklem Grubunun Çevremizdeki Birçok İnsanın Hıristiyan Olduğu İddiaları Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Çevremizdeki Birçok İnsanın Hıristiyan Olduğu İddiaları		Frequency	Percent
Valid	Evet	-	-
	Hayır	40	10,2
	Fikrim yok	349	89,0
	Total	389	99,2
Missing	System	3	,8
Total		392	100,0

Cevremizde Hıristiyan* Dagittigina Crosstabulation Count

		İncil dağıtımına şahit olmak			Total
		Evet	Hayır	Fikrim yok	
Çevremizdeki Birçok İnsanın Hıristiyan Olduğu İddiaları	Hayır	40	0	0	40
	Fikrim yok	83	229	37	349
Total		123	229	37	389

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	96,419(a)	2	,000
Likelihood Ratio	102,555	2	,000
Linear-by-Linear Association	74,443	1	,000
N of Valid Cases	389		

a1 cells (16,7%)have expected count less than 5.The minimum expected count is3,80

2.2.3.Örneklem Grubunun Hıristiyanlık Dinine Ait Objelere Karşı Tutumu

Şüphesiz bir insanın İncil'i okuması ya da kiliseye gitmesi onun Hıristiyan olduğu anlamına gelmez. Ki başta Dinler Tarihi alanında çalışanlar olmak üzere birçok akademisyen ve araştırmacının ya da merak dolayısıyla birçok insanın İncil okuması ya da kiliseye gitmesi normaldir. Fakat araştırmamızda bu soruların sorulma amacı yapılan

misyonerlik faaliyetleriyle bu fiiller arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmeye çalışmaktır.

2.2.3.1.İncil'in Okunması Durumu

Örneklem grubumuzun yalnızca %0,25'i İncil'i okuduğunu söylerken %97,7'si yani neredeyse tamamı hayatlarında İncil'i hiç okumadıklarını belirtmişlerdir. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda Hıristiyanlık davetini kabul durumu ile İncil okumak arasında ve İncil'i okumak ile kiliseye gitmek arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 19:Örneklem Grubunun İncil'in Okunması Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

İncil'in Okunması Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	1	,3
	Hayır	391	99,7
	Fikrim yok	-	-
	Total	392	100,0

Incilokumak * Davetini Crosstabulation

Count

		Hıristiyanlık davetini kabul durumu			Total
		Evet	Hayır	Fikrim yok	
İncili Okumak	Evet	0	1	0	1
	Hayır	5	82	10	97
Total		5	83	10	98

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,183(a)	2	,913
Likelihood Ratio	,334	2	,846
Linear-by-Linear Association	,017	1	,895
N of Valid Cases	98		

a 4 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,05.

2.2.3.2.Örneklem Grubunun Kiliseye Gitme Durumu

Örneklem grubumuzun %70,4'ü "Çevrenizde eğer varsa kilise ya da kiliselere gittiniz mi?"şeklindeki sorumuza "hayır" şeklinde cevap verirken %0,5'i bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir. Anket grubumuzun %29,08'i sorumuzu yanıtsız bırakmıştır.

Tablo 20:Örneklem Grubunun Kiliseye Gitme Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Kiliseye Gitme Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	-	-
	Hayır	276	70,4
	Fikrim yok	2	,5
	Total	278	70,9
Missing	System	114	29,1
Total		392	100,0

2.2.4. Örneklem Grubunun Misyonerlik Faaliyetlerinin Kurumsal Boyutu Hakkındaki Görüşleri

Misyonerlik faaliyetlerinin temel amaçlarından biri Hıristiyanlıktaki kişini kurtuluşunun ancak kilise ile sağlanabileceği şeklindeki inançtan dolayı misyon faaliyetinin yürütüldüğü yerlerde kilise kurmaktır. Bununla birlikte misyonerlere ait yabancı dil kursu, okul, hastane, yetimhane vb. yerler misyon faaliyetlerinin sürdürüldüğü kurumlardır.

2.2.4.1.Sakarya ve Çevresinde Kilisenin Varolup Olmadığı Durumu

Sakarya ve çevresinde kilise olup olmadığına ilişkin sorumuza örneklem grubumuzun %98,2 gibi önemli bir kısmı "fikrim yok" şeklinde cevap verirken %1,78'i sorumuzu "hayır" şeklinde cevaplamıştır.

Tablo 21:Örneklem Grubunun Sakarya ve Çevresinde Kilise Olup Olmadığına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sakarya ve Çevresinde Kilisenin Varlığı Durumu		Frequency	Percent
Valid	Evet	-	-
	Hayır	276	70,4
	Fikrim yok	2	,5
	Total	278	70,9
Missing	System	114	29,1
Total		392	100,0

2.2.4.2. Örneklem Grubunun Misyonerlere Ait Olduğu Söylenen Kurumlar Hakkındaki Görüşleri

Örneklem grubumuzun %74,7'si misyonerlere ait olduğunu bildiği ya da duyduğu kurumlar hakkında fikri olmadığını söylerken %18,6'sı böyle kurumların olmadığını sorumuza "hayır" şeklinde cevap vererek belirtmiştir. Anket grubumuzun %6,63'ü sorumuzu "evet" şeklinde cevaplarken bu grubun %61,5'i misyonerlere ait yabancı dil kursu, %23,07'si hastane, %7,6'sı yayınevi, %3,8'i yetimhane olduğunu söylemişlerdir.

Tablo 22:Örneklem Grubunun Misyonerlere Ait Olduğu Söylenen Kurumlar Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Misyonerlere Ait Olduğu Söylenen Kurumlar Hakkındaki Görüşleri		Frequency	Percent
Valid	Evet	26	6,6
	Hayır	73	18,6
	Fikrim yok	293	74,7
	Total	392	100,0

Evet diyenlerin dağılımı		Frequency	Percent
Valid	Yabancı dil kursu	16	61,5
	Hastahane	6	23,07
	Yayınevi	2	7,6
	Yetimhane	1	3,8
Total		392	100,0

2.2.5.Örneklem Grubunun Misyonerlik Faaliyetlerinin Etik Boyutu Hakkındaki Görüşleri

Misyonerlik faaliyetlerinin en genel anlamıyla amacının dünya üzerinde henüz Hıristiyan olmamış insanları Hıristiyanlaştırmak olduğu ve uygulanan yöntemler açısından bakıldığında "ne şekilde olursa olsun Hıristiyanlaştırmak" şeklinde bir düşünceyle hareket ettikleri göz önüne alınırsa dünyadaki üç semavî dinden biri olan Hıristiyanlık adına yapılan çalışmaların ahlakî boyutu önem kazanmaktadır. "Para teklif edilmesi halinde Müslümanlıktan Hıristiyanlığa geçer misiniz?" şeklindeki sorumuzun bu kapsamda da değerlendirilebileceğini düşünmemize rağmen bunun Türkiye'de yürütülen faaliyetler açısından daha çok bir metot olarak kullanılması bahsi geçen soruyu Hıristiyanlığa davet ve misyonerlik metotları kısmında değerlendirmemize zemin hazırlamıştır.

Örneklem grubumuzun %79,3 ü misyonerlik faaliyetlerinin bir Hıristiyanlık propagandası olduğuna inanırken %5,3 ü aynı kanıyı paylaşmamaktadır. %4,3 ü bu konuda bir fikri olmadığını belirtirken %10,9 u sorumuzu yanıtsız bırakmıştır.

Tablo 23:Örneklem Grubunun Misyonerlik Faaliyetlerinin Etik Boyutu Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Misyonerlik Faaliyetlerinin Etik Boyutu Hakkındaki Görüşler		Frequency	Percent
Valid	Evet	311	79,3
	Hayır	21	5,4
	Fikrim yok	17	4,3
	Total	349	89,0
Missing	System	43	11,0
Total		392	100,0

3. Sakarya Merkez'de ayrıca 184 kişi üzerinde yapılan karma anketin sonucu ise şu şekilde ortaya çıkmıştır:

1. Misyonerlik nedir?
a) Biliyor=94 %51.09
b) Bilmiyor =40 %21.74
c) Fikrim yok =50 %27.17
Toplam %100.00

2. Hiç misyonerle karşılaştınız mı?
a) Evet =24 %13.05
b) Hayır=143 %77.72
c) Fikrim yok =17 %9.23
Toplam %100.00

3. Karşılaştıysanız sizi Hıristiyanlığa davet etti mi?
a) Evet =9 %4.89
b) Hayır=164 %89.14
c) Fikrim yok =11 %5.97
Toplam %100.00

4. Davetini kabul ettiniz mi?
a) Evet =0 %0.00
b) Hayır=171 %92.94
c) Fikrim yok =13 %7.06
Toplam %100.00

5. Davetine tepki gösterdiniz mi?
a) Evet =6
b) Hayır=0
c) Fikrim yok =3

Misyonerlerin davetine muhatap olan 9 kişi olduğu için bunlardan 6'sı tepki gösterdiğini belirtmiş, 3'ü de fikrim yok demiştir. Dolayısıyla hayır şıkkı boş bırakılmıştır.

6. Konuşmanız anında İslâm'ı eleştirdi mi?
a) Evet =6
b) Hayır =0
c) Fikrim yok =3
Yine yukarıdaki gibi karşılaşan 9 kişi olduğu için bunlardan 6'sı misyonerlerin İslâm'ı eleştirdiğini ifade etmiş, diğer 3'ü ise fikir belirtmemiştir.

7. Millî ve manevî değerlerimize dil uzattı mi?
a) Evet =6
b) Hayır=0
c) Fikrim yok =3
Aynı şekilde 6'sı dil uzattığını söylemiş, 3'ü ise yine fikir belirtmemiştir.

8. İncil nedir?

a) Biliyor=122	%66.30
b) Bilmiyor =33	%17.94
c) Fikrim yok =29	%15.76
Toplam	%100.00

9. İncil'i hiç gördünüz mü?

a) Evet =86	%46.74
b) Hayır =94	%51.08
c) Fikrim yok =4	%2.18
Toplam	%100.00

10. İncil'i hiç okudunuz mu?

a) Evet =51	%27.72
b) Hayır=126	%68.48
c) Fikrim yok =7	%3.80
Toplam	%100.00

11. Misyonerlerin İncil dağıttığına şahit oldunuz mu?

a) Evet =50	%27.18
b) Hayır=126	%68.47
c) Fikrim yok =8	%4.35
Toplam	%100.00

12. Müslümanlıktan Hıristiyanlığa geçen birisini gördünüz mü?

a) Evet =20	%10.87
b) Hayır=155	%84.24

c) Fikrim yok =9 %4.89
Toplam %100.00

13. Çevrenizde birçok insanın Hıristiyan olduğu doğru mudur?
a) Evet =31 %16.85
b) Hayır=105 %57.07
c) Fikrim yok =48 %26.08
Toplam %100.00

14. Sakarya ve çevresinde kilise olup olmadığı hakkında kesin bilginiz var mı?
a) Evet =20 %10.87
b) Hayır =108 %58.69
c) Fikrim yok =56 %30.44
Toplam %100.00

15. Eğer varsa bu kiliseye ya da kiliselere gittiniz mi?
a) Evet =2 %1.09
b) Hayır=145 %79.80
c) Fikrim yok =37 %20.11
Toplam %100.00

16. Müslümanlığı bırakıp Hıristiyanlığa geçmek kolay mı?
a) Evet =10 %5.44
b) Hayır=159 %86.41
c) Fikrim yok =15 %8.15
Toplam %100.00

4.Araştırmanın Sonuç ve Önerileri

Bu bölümde bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar belirtilmiş ve yapılan çalışmalara yönelik yeni yaklaşım önerileri sunulmuştur.

4.1.Sonuç

-Camili ve Karaman semtlerine ait örneklem grubumuz içinde misyonerlerle karşılaşan olmakla birlikte Hıristiyanlığa davet edilme durumu gerçekleşmemiştir.

-Davetle karşılaşan insan olmadığı için misyonerlerin buralarda yaptıkları faaliyetlerde hangi metotları kullandıkları, davet esnasında İslâm'ı eleştirme ya da millî ve manevî değerlere dil uzatma gibi durumlara takınıp takınmadıkları konusunda sonuç alınamamıştır.

-Dağıtılan ya da dağıtıldığı iddia edilen İncillerin arasına sıkıştırıldığı söylenen paraların insanlarda din değiştirme gibi bir durumu ortaya çıkarmadığı görülmüştür.

-İncil dağıtıldığına şahit olunurken Müslümanlıktan Hıristiyanlığa geçen birinin görülmediği anlaşılmıştır. Çevremizde birçok insanın Hıristiyan olduğu şeklindeki haberler konusunda kesin bir cevap verilmekten kaçınılmaktadır.

-Örneklem grubu içinde kiliseye giden olmazken bir kişi dışında İncili okuyan da olmamıştır.

-Örneklem grubumuz Sakarya ve çevresinde kilise olup olmadığı konusunda bir fikir sahibi değilken misyonerlere ait yabancı dil kursu, hastahane, yayınevi olduğu, küçük bir kısım tarafından da olsa belirtilmiştir.

-Misyonerliğin Hıristiyanlık propagandası olduğu şeklinde bir inanca sahip olduğunu belirtenlerin sayısı bir hayli fazla olmasına karşın bu kanıyı taşımayan ve bir fikir sahibi olmayanlar da bulunmaktadır.

-Örneklem grubumuz içinde İslâm'ın Alevi anlayış koluna mensup insanlara rastlanmadığı için Alevilerin, Hıristiyanlıktaki bazı inançların Alevi inançlarına yakın olduğu gerekçesi ile misyonerlik faaliyetlerine daha açık oldukları şeklindeki hipotezimizi sınama imkanı olamamıştır.

Bu sonuçlar Sakarya ilinin depremden hemen sonra prefabrike semtler üzerinde yapılan araştırmanın sonuçları ile örtüşürken iddia edilen bir çok rakamın da gerçeği yansıtmadığı ortaya çıkmaktadır.

Sakarya merkezinin çeşitli semtlerinde yaptığımız ikinci ankete göre ise şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

- Ankete katılanların yaklaşık yarısı misyonerliğin ne olduğunu bilmektedir. Diğer yarısı ise ya bilmediğini belirtmekte ya da yanlış tanımlar yapmaktadır.
- Camili ve Karaman semtlerinin aksine şehir merkezinde misyonerlerle karşılaşanlar mevcuttur ve %13 gibi bir rakam ortaya çıkmaktadır. Ancak hemen şunu belirtmek gerekir ki özellikle depremde yardım için gelen yabancıları görenlerin onları hemen misyoner şeklinde lanse etmeleri bu oranın yüksek çıkmasına neden olması muhtemeldir.
- Karşılaştıkları misyonerlerin kendilerini Hıristiyanlığa davet ettiğini söyleyenlerin oranının %4 civarında olması da bunu ortaya koymaktadır. Zira misyonerlerin en önemli görevleri Hıristiyanlığa davet olduğu için, bunu yapmamaları düşünülemez.
- Her iki ankette de "misyonerlerin davetini kabul ettiniz mi?" sorusunun cevabının 0 (sıfır) olması ilginçtir. Bu cevap, Sakarya'da binlerce kişinin Hıristiyan olduğu söylentilerinin ne kadar gerçeklerden uzak olduğunu çok çarpıcı şekilde ortaya koymaktadır
- Misyonerlerle muhatap olduğunu söyleyenlerin sayısı sadece 9 olduğu için bunun 3'ü fikir belirtmemiş, 6'sı ise tepki gösterdiklerini ifade etmişlerdir.
- Tepki gösteren bu 6 kişi misyonerlerin İslâm'a ve millî değerlerimize dil uzattığını belirtmektedirler.
- İncil'in ne olduğunu bilenlerin oranı %60'lar civarında olmasına rağmen gören ve okuyan oranları %20'lerdedir. Yalnız okuduğunu söyleyenler şöyle bir göz gezdirmek şeklinde okumayı kastettiklerini belirtmektedirler.
- "Müslümanlıktan Hıristiyanlığa geçen birini gördünüz mü?" sorusuna çok az kişi evet demiş olmasına rağmen, medyada çıkan haberlerin etkisi altında kalanların çevremizde birçok insanın Hıristiyan olmuş olabileceğini söylemesi dikkat çekicidir.
- "Çevrenizde kilise var mı ve oraya hiç gittiniz mi?" sorusuna da genel olarak hayır cevabı verilmiştir.

4.2.Öneriler

Misyonerlik faaliyetleri her ne kadar Hz.İsa'ya götürülse de tarihin hiçbir döneminde kitle iletişim araçlarının bir nevi sınırları ortadan kaldırması ve dünyamızı küçültmesinin de etkisiyle farklı kültürlere, inanışlara, değerlere sahip insanlar birbirlerine bu kadar yakın olmamışlardır. Bu farklı değerlerin, inançların, anlayışların bir arada yaşamasının ancak ötekine saygı göstermek ile gerçekleşebileceğini düşünmekteyiz.

Yalnız Türkiye'de misyonerlik tartışmaları sulandırılmış rakamlar ve komplo teorileri tarzında haberlerin eşliğinde sunuldukları için sağlıklı bir zemine sahip değildir. Bunun bazı siyasî rant çevreleri tarafından da istismar edildiği söylenebilir. Bu problemin sağlıklı bir zemine kaydırılabilmesi için öncelikle "din elden gidiyor" vb. söylemlerin dışına çıkılıp sonuçları itibariyle doğruları yansıtan saha araştırmaları etrafında oluşturulmuş bilimsel verilere dayanılmalıdır. Özellikle kamuoyunu belli bir yönde etkilemek açısından güçlü bir konuma sahip olan TV, radyo, gazete, dergi vb. basın ve medya organlarının popülist bir haber anlayışı ile değil doğruları yansıtacak bir haber anlayışı ile konuya yaklaşmaları gerekir.

KAYNAKCA

1. CİLACI,Osman, Hıristiyanlık Propagandası Ve Misyonerlik Faaliyetleri.
2. **İslâm** Alanında Misyonerlik Faaliyetleri,Haz.Suudi Arabistan Tanıtma Bakanlığı, Çev.Yusuf URALGİRAY.
3. HALİDİ, Mustafa, İslâm Ülkelerinde Misyonerlik ve Emperyalizm, Çev.Osman ŞEKERCİ.
4. AYVERDİ, Semiha, Misyonerlik Karşısında Türkiye.
5. KOCABAŞ, Süleyman, Türkiye'de Gizli Tarih 3:Misyonerlik ve Misyonerler.